Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33543

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i (YKEÖ), bireylerin sosyal ortamlarda veya utanç verici durumlarla kar??la?t?klar?nda yüz k?zarma e?ilimlerinin yo?unlu?unu ve s?kl???n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Bu ölçek, orijinal bir yap?n?n Türk kültürüne ve diline uyarlama çal??mas? sonucunda ortaya ç?km??t?r. 13 maddeden olu?an bu ölçek, yüz k?zarma e?ilimini tetikleyen durumlara göre iki temel faktör alt?nda toplanm??t?r: Ki?ilerden Kaynakl? Yüz K?zarmas? E?ilimi ve Mahcubiyet Kaynakl? Yüz K?zarmas? E?ilimi. Ölçe?in Türkiye örnekleminde yap?lan geçerlik ve güvenirlik çal??malar?, yüksek düzeyde iç tutarl?l?k ve yap?sal uygunluk göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Yüz k?zarmas?, sosyal anksiyete, mahcubiyet, psikometrik ölçek, uyarlama, sosyal fobi, utanç, yüz k?zarmas? e?ilimi.

Yazarlar

Abdülkadir Öztürk

Amaç

Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin sosyal etkile?imler s?ras?nda veya ki?isel olarak kendilerini utand?r?c? ya da mahcup hissettikleri anlarda ortaya ç?kan fizyolojik tepkisi olan yüz k?zarma e?ilimini sistematik ve güvenilir bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu ölçek, özellikle sosyal kayg?, sosyal fobi ve performans anksiyetesi gibi klinik durumlarla ili?kili yüz k?zarma tepkisinin yo?unlu?unu ve bu tepkiye verilen bili?sel/duygusal yan?tlar? ölçmeye yard?mc? olur.

Yap?

Ölçek, yüz k?zarma e?ilimi yap?s?n? iki ana boyutta ele almaktad?r. Bu boyutlar, yüz k?zarmas?n? tetikleyen ba?lama göre ayr?lm??t?r ve toplam 13 maddeyi kapsamaktad?r.

Ki?ilerden Kaynakl? Yüz K?zarmas? E?ilimi (10 Madde): Bu faktör, genellikle kar?? cinsten ki?ilerle konu?mak veya sosyal bask? alt?nda olmak gibi do?rudan ki?ileraras? etkile?imler s?ras?nda hissedilen yüz k?zarma e?ilimini ölçer. Sosyal etkile?im anksiyetesi ile yak?ndan ili?kilidir.

Mahcubiyet Kaynakl? Yüz K?zarmas? E?ilimi (3 Madde): Bu faktör, bireyin yanl??, utanç verici veya toplum taraf?ndan ho? kar??lanmayacak bir davran??ta bulunurken yakalanmas? gibi ki?isel

ARABPSYCHOLOGY.COM

mahcubiyet veya suçluluk duygular?n?n tetikledi?i yüz k?zarma e?ilimini de?erlendirir.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçeye uyarlama çal??mas?nda kapsaml? geçerlik analizleri yap?lm??t?r. Yap? geçerli?ini incelemek amac?yla, ölçe?in maddelerinin teorik yap?yla ne kadar uyumlu oldu?unu belirlemek için istatistiksel yöntemler kullan?lm??t?r.

Yap? geçerli?ini sa?lamak için, yayg?n olarak kullan?lan bir teknik olan Temel Bile?enler Faktör Analizi (Principal Components Analysis) uygulanm??t?r. Faktörlerin netle?tirilmesi ve ba??ms?zla?t?r?lmas? amac?yla Varimaks Dik Döndürme yöntemi kullan?lm??t?r. Ayr?ca, ölçüt geçerli?inin test edilmesi amac?yla, Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i ile teorik olarak ili?kili oldu?u dü?ünülen di?er ölçekler aras?ndaki korelasyonlar incelenmi?tir. Bu ili?kileri analiz etmek için Pearson Çarp?m Momentler Korelâsyon Analizi kullan?lm?? ve ölçe?in beklenen d?? kriterlerle tutarl? sonuçlar verdi?i tespit edilmi?tir.

Güvenirlik

Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i'nin güvenirlik çal??malar?, iç tutarl?l?k katsay?lar?n?n hesaplanmas? yoluyla gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in iç tutarl?l???, iki farkl? uygulama üzerinden de?erlendirilmi? ve sonuçlar, ölçe?in oldukça yeterli bir güvenilirlik düzeyine sahip oldu?unu göstermi?tir.

?lk uygulamada elde edilen genel Cronbach alfa de?eri .90 olarak hesaplanm??t?r. ?kinci uygulamada ise bu de?er .85 olarak belirlenmi?tir. Alt ölçeklere ait iç tutarl?l?k de?erleri de yüksek bulunmu?tur: Ki?ilerden Kaynakl? Yüz K?zarmas? E?ilimi için birinci uygulamada .89, ikinci uygulamada .85; Mahcubiyet Kaynakl? Yüz K?zarmas? E?ilimi için birinci uygulamada .77, ikinci uygulamada ise .75 olarak tespit edilmi?tir. Bu sonuçlar, ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve yüksek bir iç tutarl?l?k sergiledi?ini kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

Yap?lan Temel Bile?enler Faktör Analizi ve Varimaks Dik Döndürme i?lemi sonucunda, Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i'nin 13 maddeden ve iki temel faktörden olu?tu?u belirlenmi?tir. Bu faktör yap?s?, ölçe?in teorik olarak ölçmeyi amaçlad??? iki farkl? yüz k?zarma e?ilimi türünü ayr??t?rmaktad?r.

Faktörler ve içerdikleri madde say?lar? ?unlard?r:

Faktör 1: Ki?ilerden Kaynakl? Yüz K?zarmas? E?ilimi (10 madde)

Faktör 2: Mahcubiyet Kaynakl? Yüz K?zarmas? E?ilimi (3 madde)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Tipi: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: 13 maddelik öz bildirim ölçe?i.

Derecelendirme: 5'li Likert Tipi Derecelendirme kullan?lmaktad?r (1= asla - 5= her zaman). Bu format, bireylerin yüz k?zarma e?ilimlerini ne s?kl?kla ya?ad?klar?n? bildirmelerine olanak tan?r.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler ve yüksekö?retim ö?rencileri (Uyarlama çal??mas? üniversite ö?rencileri üzerinde gerçekle?tirilmi?tir).

Ya? Grubu: Genç yeti?kinlik (Çal??ma popülasyonuna ba?l? olarak).

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas?n?n yap?ld??? spesifik popülasyon, üniversite ö?rencileri örneklemidir.

Test Metodolojisi: Uygulama, kat?l?mc?lar?n belirtilen sosyal ya da utanç verici durumlarda yüzlerinin k?zarma e?ilimini 5'li Likert ölçe?i üzerinde i?aretlemesi esas?na dayan?r.

Anahtar Kelimeler

Sosyal etkile?im, öz bildirim, psikoloji, sosyal fobi, Likert ölçe?i, faktör yap?s?, psikometri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Abdülkadir Öztürk

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

?leti?im E-posta Adresi: akozturk73@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama Yay?n?): 2014

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m izinleri ve olas? ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar (Abdülkadir Öztürk) ile do?rudan ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çal??malarda kullan?m için genellikle yazardan izin al?nmas? tavsiye edilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Öztürk, A. (2014). Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i'nin geçerlik güvenirlik çal??mas?. *E-Journal of New World Sciences Academy,* 9(4), 403-418. doi: http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.4.1C0627

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: yuz-kizarmasi-egilimi-olcegi-toad.pdf

Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ki?ilerden Kaynakl? Yüz K?zarmas? E?ilimi (10m): Kar?? cinsten biriyle konu?urken

Mahcubiyet Kaynakl? Yüz K?zarmas? E?ilimi (3m): Yanl?? ya da utanç verici bir ?ey yap?yorken yakaland???mda

ARABPSYCHOLOGY.COM